

Yapay Zekâ Çağında
Yabancı Dil Olarak
Türkçe Öğretimi

Editör: Muhammed Eyyüp SALLABAŞ

Editör: Muhammed Eyyüp SALLABAŞ

**Yapay Zekâ Çağında
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ**

ISBN 978-625-8656-84-8

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2026, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır; indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Haziran 2026, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sayfa Basım Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
İvedik OSB Matbaacılar Sit. 1514. Cad. No: 23-25
Yenimahalle/ANKARA

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 77079

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Yapay zekâ teknolojisinin kamuya açılmasının üzerinden geçen kısa süre içinde, dil öğretiminin teknolojiyle ilişkisinde önemli bir dönüşüm yaşanmıştır. Önceki dijital dönüşümlerde teknoloji, sınıfa ağırlıklı olarak bir iletim aracı olarak taşınmış; bilgi akışını hızlandıran, materyali çoğaltan ve erişimi genişleten bir yardımcı unsur olarak konumlandırılmıştır. Büyük dil modellerinin ortaya çıkışıyla birlikte ise bu konumlanma esaslı bir değişime uğramış; söz konusu modeller, öğrenenle doğrudan etkileşime girebilen, zaman zaman bir aktör olarak da görülebilen bir muhatap olarak sınıfa dâhil olmuştur. Bu nitelik farkı, alandaki fırsatlar kadar soruları da artırmıştır. Eklemeli yapısı, bağlama duyarlı kullanımı ve zengin söz varlığıyla öne çıkan Türkçenin, büyük ölçüde İngilizce verisi üzerinden eğitilmiş modellerden ne ölçüde yararlanabileceği meselesi, bu soruların başında gelmektedir.

Elinizdeki kitap, söz konusu meseleyi yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında ele almak üzere derlenmiştir. Alan yazını incelendiğinde, çalışmaların büyük çoğunluğunun İngilizce öğretimi üzerinden ilerlediği ve mevcut yapay zekâ araçlarının da temel veri kaynağı olarak yine bu dile dayandığı görülmektedir. Türkçenin yapısal özellikleri ve kültürel bağlamı söz konusu olduğunda ise bu araçların sunduğu çözümlerin sınırlılıkları ve uyarlanma ihtiyaçları belirginleşmektedir. Kitabı oluşturan on üç bölümün her birinde temel mesele aynı zemin üzerinde şekillenmektedir: Genel bir teknoloji olan yapay zekânın, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine özgül bir kullanım için nasıl dönüştürülebileceği sorusu.

Kitabın ilk iki bölümü, bu sorunun kuramsal çerçevesini kurmaktadır. Birinci bölümde yapay zekânın yabancı dil olarak Türkçe öğretimine sunduğu fırsatlar; kişiselleştirilmiş öğrenme imkânı, hızlı ve sürekli geri bildirim, biçimlendirici değerlendirme ile materyal yetersizliğine içerik üretimi yoluyla verilebilecek yanıt gibi başlıklar etrafında ele alınmaktadır. Aynı çerçevede bu teknolojinin gündeme getirdiği halüsinasyon eğilimi, bağlam ve doğruluk sorunları, etik kaygılar, ekolojik sürdürülebilirlik ve öğretmen iş yükü gibi riskler de bütünlüklü biçimde tartışılmaktadır. İkinci bölümde ise yapay zekânın sınıftaki konumu sorgulanmaktadır. Bu teknolojinin bir öğretim aracı olarak görünmezleşip amaca hizmet edip etmediği yoksa kendisinin bir hayranlık nesnesine dönüşerek öğretim hedeflerini gölgede bırakıp bırakmadığı tartışmaya açılmaktadır.

Üçüncü ve dördüncü bölümler somut materyal tasarımı meselesine yönelmektedir. Üçüncü bölümde oyunlaştırma ile yapay zekânın kesişiminde yer alan araçların Türkçe öğretiminde nasıl kullanılabilirliği ele alınmakta; dördüncü bölümde ise Yunus Emre Enstitüsü'nün "Türkiye" yabancı dil olarak Türkçe öğretim kitap seti üzerinden somut bir vaka incelemesi sunulmakta, üretken yapay zekâ araçlarının metin, ses, görsel ve video üretiminde nasıl bir üretim ortağı olarak konumlandırılabilirliği gösterilmektedir. Beşinci bölüm bu zemine genel amaçlı üretken yapay zekâ uygulamalarının karşılaştırmalı bir değerlendirmesini eklemektedir.

Sonraki üç bölümde temel dil becerileri yapay zekâ perspektifinden ayrı ayrı incelenmektedir. Altıncı bölümde yazma becerisi, yedinci bölümde konuşma becerisi ele alınmakta; konuşma becerisi bağlamında ELSASpeak, BoldVoice, TalkPal AI, SpeakPal, Promova, Praktika AI, Speeko, Gliglish ve Yoodli gibi on uygulama üzerinden kapsamlı bir tarama sunulmaktadır. Sekizinci bölümde dinleme becerisi, dokuzuncu bölümde ise yapay zekâ destekli kişiselleştirilmiş dil öğretimi tartışmaya açılmaktadır. Bu dört bölümün üzerinde uzlaştığı temel ilke şudur: Yapay zekâ, dil becerisinin gelişim sürecine eklenen bir bileşen olarak ele alınmalı, bu teknolojinin işlevi beceriyi öğrenenden devralmak yerine onun olgunlaşmasını desteklemek olarak tanımlanmalıdır.

Onuncu bölüm, sürecin görece daha az tartışılan yönüne; öğreticinin değişen rolüne odaklanmaktadır. Yapay zekânın sınıfa girmesiyle birlikte öğretmen, “bilgi aktarıcı” konumundan “süreç tasarımcısı” ve rehber konumuna doğru evrilmekte; bu evrilme, beraberinde yeni yetkinlik ihtiyaçlarını ve sınıf yönetimi pratiklerini de gündeme getirmektedir. On birinci bölümde yerleşik kuramsal çerçeveler yapay zekâ destekli ortamlar üzerinden yeniden okunmakla birlikte motivasyon, kaygı ve öz yeterlik gibi duyuşsal değişkenlerin bu yeni ortamlardaki seyri çözümlenmektedir. On ikinci bölümde Gemini, NotebookLM ve ChatGPT-5.1 araçları geleneksel öğretim yöntemleriyle karşılaştırmalı olarak değerlendirilmekte ve on üçüncü bölümde ise kitabın kapanışı kapsamlı bir alan yazını taramasıyla yapılmaktadır.

On üç bölümün ortaklaştığı bir uyarıyla kitabın çerçevesi tamamlanmaktadır. Yapay zekâ, kendiliğinden nitelikli bir öğrenme çıktısı üretebilen bir teknoloji olarak görülmemelidir. Bu teknolojiyi anlamlı kılan başlıca üç unsur, pedagojik bir tasarımın varlığı, öğretmen denetiminin sürekliliği ve “insanın döngüde kalması” ilkesinin korunmasıdır.

Elinizdeki eserin; Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğreticilere sınıflarında doğrudan başvurabilecekleri somut araçlar ile dikkat noktalarını, alanda araştırma yürüten akademisyenlere güncel bir tartışma haritasını ve lisansüstü düzeyde çalışan genç araştırmacılara da kendi çalışmalarını konumlandırabilecekleri kapsamlı bir başvuru kaynağını sunması umulmaktadır.

Prof. Dr. Muhammed Eyyüp SALLABAŞ

Editör

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editör: Muhammed Eyyüp SALLABAŞ

1. Bölüm: Yapay Zekâ Çağında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi: Fırsatlar ve Riskler

Prof. Dr. Muhammed Eyyüp SALLABAŞ, Yıldız Teknik Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4346-4385

2. Bölüm: Pedagojik Bir İllüzyon mu, Yeni Bir Rutin mi? Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yapay Zekâya Eleştirel Bir Bakış

Prof. Dr. Ahmet BAŞAL, Yıldız Teknik Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4295-4577

3. Bölüm: Oyunlaştırma ve Yapay Zekâ: Türkçe Öğretiminde Etkileşimli Materyaller

Prof. Dr. Bayram BAŞ, Yıldız Teknik Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-3569-9395

Öğr. Gör. Selçuk DOĞAN, Yozgat Bozok Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2502-5776

**4. Bölüm: Türkçe Öğretiminde Yapay Zekâ Destekli Materyal Tasarımı:
Yunus Emre Enstitüsü Türkiye Kitap Seti Örneği**

Doç. Dr. Mehmet Yalçın YILMAZ, İstanbul Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4070-9116

Öğr. Gör. Funda KESKİN, İstanbul Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2824-7075

Öğr. Gör. Nedim TAŞ, İstanbul Üniversitesi

ORCID No: 0009-0000-7488-1339

5. Bölüm: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Genel Amaçlı Üretken Yapay Zekâ Uygulamaları: Fırsatlar ve Zorluklar

Dr. Öğr. Üyesi Durmuş Barış KIR, Yıldız Teknik Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-9305-5865

6. Bölüm: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisinin Öğretiminde Yapay Zekâ Kullanımı

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf TAŞKIN, Yıldız Teknik Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-1026-9997

7. Bölüm: Konuşma Becerisini Geliştirmek İçin Kullanılan Yapay Zekâ Destekli Uygulamalar

Arş. Gör. Ebubekir EROĞLU, Bartın Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-1480-992X

8. Bölüm: Yabancı Dil Öğretiminde Dinleme Becerisi ve Yapay Zekâ

Arş. Gör. Melahat YURTSEVER, Yıldız Teknik Üniversitesi
ORCID No: 0009-0000-0062-3417

9. Bölüm: Yapay Zekâ Destekli Kişiselleştirilmiş Dil Öğretimi

Arş. Gör. Gözde TEKİN, Trakya Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3686-5909

**10. Bölüm: Yapay Zekâ Çağında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreticilerinin Dönüşen Rolü,
Yetkinlikleri ve Sınıf Yönetimi**

Öğr. Gör. Bahadır Ahmet ATİLA, Yıldız Teknik Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-8974-1929

11. Bölüm: Dil Öğrenme Sürecinde Yapay Zekânın Bilişsel ve Duyuşsal Boyutları

Öğr. Gör. Meliha İLERİ KARAAVCI, İstanbul Gelişim Üniversitesi
ORCID No: 0009-0008-5287-4638

12. Bölüm: Yapay Zekâ Destekli Öğretim ile Geleneksel Yöntemlerin Karşılaştırılması

Öğr. Gör. Nebahat ATAŞ JEGHAM, İstanbul Gelişim Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-3098-1930

**13. Bölüm: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yapay Zekâ Uygulamalarının
Yeri ve Geleceği**

Öğr. Gör. Uğur CAN, İstanbul Gelişim Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4403-0239

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ: FIRSATLAR VE RİSKLER

Giriş.....	1
Yapay Zekâ ve Pedagojik Fırsatlar.....	4
Kişiselleştirilmiş Öğrenme İmkânı.....	4
Hızlı ve Sürekli Geri Bildirim İmkânı.....	6
Biçimlendirici Değerlendirme İmkânı.....	7
Öğrenci Modelleme ve Öğrenme Analitiği İmkânı.....	8
Öğretmen Rolünün Desteklenmesi İmkânı.....	9
Materyal Yetersizliğine Karşı İçerik Üretimi İmkânı.....	10
Ana Dili Konuşurlarına Erişim Eksikliğinin Telifisi İmkânı.....	11
Temel Dil Becerilerinin Gelişiminde Teknolojik Zenginlik İmkânı.....	12
Erişilebilirlik, Kapsayıcılık ve Sürdürülebilirlik İmkânı.....	12
Motivasyon Desteği ve Mentörlük İmkânı.....	12
Yapay Zekâ ve Pedagojik Riskler.....	13
Çeviri Kolaylığı ve Bilişsel Becerilerin Aşınması.....	14
Güvenilirlik Sorunları.....	14
Etik Kaygılar ve Öğrenme Motivasyonundaki Riskler.....	15
Ekolojik Sürdürülebilirlik.....	15
Metin Üretimi, Bağlam ve Doğruluk Sorunları.....	16
Duygusal Yeteneklerin Eksikliği.....	16
Öğretmen Yüğü.....	17
Sonuç.....	18
Kaynakça.....	19

2. BÖLÜM

PEDAGOJİK BİR İLLÜZYON MU, YENİ BİR RUTİN Mİ? TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE YAPAY ZEKÂYA ELEŞTİREL BİR BAKIŞ

Giriş.....	21
Normalleşme ve Aktör-Ağ Yaklaşımı.....	22
Yapay Zekâya Pedagojik ve Eleştirel Bir Bakış.....	27
Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Bağlamında Değerlendirme.....	28
Olası Fırsatlar ve Tehditler.....	30
Öğretmen ve Öğrenci Açısından Yansımalar.....	30
Sonuç.....	32
Kaynakça.....	34

3. BÖLÜM**OYUNLAŞTIRMA VE YAPAY ZEKÂ: TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE
ETKİLEŞİMLİ MATERYALLER**

Giriş.....	35
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Teknoloji Eğilimleri.....	36
Yapay Zekânın Dil Öğrenme Ekosistemine Etkisi	38
Oyunlaştırmanın Öğrenme Motivasyonu ve Kalıcılık Üzerindeki Rolü	39
Oyunlaştırma Kavramı ve Öğrenme Kuramları ile İlişkisi	40
Yapay Zekâ Tabanlı Öğrenme Modelleri.....	42
YDTÖ'de Materyal Tasarım İlkeleri	44
Yapay Zekâ Destekli Oyunlaştırma Mekanizmaları	46
Uyarlanabilir ve Kişiselleştirilmiş Oyunlaştırma	47
Yapay Zekâ ile Dinamik Geri Bildirim Tasarımı.....	47
Öğrenen-Öğretmen-Sistem Etkileşim Modeli	48
Türkçe Öğretiminde Yapay Zekâ Destekli Oyunlaştırma Uygulamaları	49
Duolingo	49
Wayground (Quizizz).....	51
HiHaHo.....	54
Kaynakça.....	57

4. BÖLÜM**TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ MATERYAL TASARIMI:
YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ TÜRKİYE KİTAP SETİ ÖRNEĞİ**

Giriş.....	62
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Üretken Yapay Zekâ	63
Türkiye Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Setinin Pedagojik ve Metodolojik Çerçevesi	66
Türkçe Öğretiminde Yapay Zekâ Destekli Materyal Geliştirme:	
Çoklu Ortamlı Bir Ekosistem	67
Metin Üretimi ve Yapay Zekâ Araçları	68
Ses Üretimi ve İşitsel Materyal Tasarımı	69
Görsel Üretimi ve Kültürel Bağlamın Görselleştirilmesi	70
Video Üretimi ve Dinamik Anlatı Kurgusu	73
Pedagojik Denetim ve Etik Boyut	75
Sonuç.....	75
Kaynakça.....	76

5. BÖLÜM**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE GENEL AMAÇLI
ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARI: FIRSATLAR VE ZORLUKLAR**

Giriş.....	78
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi ve Yapay Zekâ	79
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Genel Amaçlı Üretken Yapay Zekâ Uygulamaları.....	83
ChatGPT	84
Gemini	85
DeepSeek	87
Grok.....	88
Perplexity.....	90

Fırsatlar	91
Zorluklar	93
Öneriler.....	95
Sonuç.....	96
Kaynakça.....	98

6. BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YAZMA BECERİSİNİN ÖĞRETİMİNDE YAPAY ZEKÂ KULLANIMI

Giriş.....	102
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi	103
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Değişen Öğretici Rolü.....	105
Yazma Sürecinin Aşamalarında Yapay Zekânın Pratik Uygulamaları	106
Yazma Öncesi Fikir Geliştirme ve Planlama.....	106
Taslak Metin Üretimi	107
Yazma Sonrası Düzeltme, Değerlendirme ve Geri Bildirim Araçları.....	108
Yazılı Metinleri Sunum Araçları.....	109
Yazma Öğretiminde Kullanılabilecek YZ Araçları.....	109
Yapay Zekânın Yazma Öğretiminde Kullanımına Yönelik Oluşabilecek Sorunlar ve Etik Kaygılar	111
Özgünlük, İntihal ve Doğruluk Sorunu	111
Etik Çerçeveler.....	112
Sonuç.....	113
Kaynakça.....	114

7. BÖLÜM

KONUŞMA BECERİSİNİ GELİŞTİRMEK İÇİN KULLANILAN YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ UYGULAMALAR

Giriş.....	116
ELSA Speak	118
BoldVoice.....	119
TalkPal AI	119
Learna AI.....	120
SpeakPal.....	121
Promova.....	122
Praktika AI	122
Speeko	123
Gliglish.....	124
Yoodli	124
Sonuç.....	125
Kaynakça.....	126

8. BÖLÜM**YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE DİNLEME BECERİSİ VE YAPAY ZEKÂ**

Giriş.....	127
Dinleme Süreçleri.....	128
Dinleme Becerisinin Geliştirilmesinde Yapay Zekânın Rollerini.....	132
Kişisel Asistan Rolü.....	132
Sohbet Botları.....	132
VR/XR Gözlükler ve Sanal Ortam Deneyimleri.....	133
Şarkı Uygulamaları.....	135
Ölçme ve Değerlendirme.....	135
Yabancı Dil Öğretiminde Yapay Zekâ Kullanımının Dezavantajları.....	137
Sonuç.....	140
Kaynakça.....	142

9. BÖLÜM**YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ DİL ÖĞRETİMİ**

Giriş.....	145
Kişiselleştirme, Uyarlama ve Uyarlanabilirlik.....	146
Uyarlama Döngüsü.....	150
Kişiselleştirilmiş Öğrenmenin Avantaj ve Sınırlılıkları.....	151
Yapay Zekâ ve Kişiselleştirilmiş Öğrenme.....	152
Yapay Zekâ Destekli Kişiselleştirilmiş Öğrenme ve Yabancı Dil Öğretimi.....	153
Sonuç.....	155
Öneriler.....	157
Kaynakça.....	158

10. BÖLÜM**YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİCİLERİNİN DÖNÜŞEN ROLÜ, YETKİNLİKLERİ VE SINIF YÖNETİMİ**

Özet.....	162
Giriş.....	163
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yeni Dinamikler.....	166
Dijital Çağda Öğretici Rollerinde Yaşanan Evrilme.....	167
Sınıf Yönetimi ve Yeni Nesil Yetkinlikler.....	170
Sonuç ve Değerlendirme.....	174
Kaynakça.....	176

11. BÖLÜM**DİL ÖĞRENME SÜRECİNDE YAPAY ZEKÂNIN BİLİŞSEL VE DUYUŞSAL BOYUTLARI**

Giriş.....	178
Yapay Zekâ ve Dil Öğrenme Süreci.....	179
Bilişsel Boyut: Bilişsel Yük ve Öğrenme Çıktıları.....	180
Duyuşsal Boyut: Motivasyon, Kaygı ve Öz Yeterlik.....	181
Yapay Zekâ Destekli Dil Öğrenmede Entegre Bakış: Bilişsel ve Duyuşsal Etkileşim.....	183

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yapay Zekâ.....	184
Global Perspektif ve Sosyal Medya Etkisi.....	185
Erken Yaş Dil Öğreniminde Yapay Zekâ.....	185
Riskler ve Sınırlılıklar.....	185
Sonuç.....	186
Kaynakça.....	187

12. BÖLÜM

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ ÖĞRETİM İLE GELENEKSEL YÖNTEMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

Giriş.....	189
Öğretim Sürecinde Yapay Zekâ Desteği.....	191
Yapay Zekâ Araçları; Gemini, NotebookLM, CHATGPT-5.1.....	192
Yapay Zekâ Araçlarının Kullanılabilirliği.....	194
Gemini.....	195
NotebookLM.....	197
ChatGPT-5.1.....	199
Sonuç.....	200
Kaynakça.....	201

13. BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARININ YERİ VE GELECEĞİ

Giriş.....	203
Dil Öğretiminde Yapay Zekâ Araştırmalarının Durumu.....	205
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yapay Zekâ Araştırmalarının Durumu.....	209
Yapay Zekâ Uygulamalarının Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanım Durumu.....	211
Yapay Zekâ Destekli Türkçe Öğretiminin Geleceğine Yönelik Alanyazın Vizyonu.....	213
Alanyazında Öne Çıkan Temel Öneriler.....	214
Sonuç.....	216
Kaynakça.....	217

Editör ve Yazarlar Hakkında.....	221
---	------------

1. BÖLÜM

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ: FIRSATLAR VE RİSKLER

Prof. Dr. Muhammed Eyyüp SALLABAŞ, Yıldız Teknik Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4346-4385

Giriş

Yapay zekânın son yıllarda gerek kamuoyunda gerek akademik çevrelerde sıkça gündeme geldiği görülmektedir. Bu popülerliğin, özellikle salgın hastalık (Covid-19) döneminin ardından yapay zekâyı günlük yaşamın en vazgeçilmez aracı olarak algılanır duruma dönüştürdüğü ve kısa sürede yaygın bir eğilim haline getirdiği müşahade edilmektedir.

Yapay zekâ kavramının kökleri ve uygulama alanları, popüler toplumsal algının aksine yeni değildir. Modern anlamda yapay zekâ mantığının kuramsal temelleri, Turing'in 1950'de zekâ ve hesaplamalar üzerine ortaya attığı fikirlerle başlamıştır. Ünlü matematikçi Turing'in algoritmalar aracılığıyla "makinelere insan beyni gibi işletebilme düşüncesi" (Turing, 2021) bugünkü yapay zekâ mantığının özünü oluşturmaktadır. Nitekim gelinen noktada yapay zekâ, insan zekâsına benzer görevleri mekanikleştirme becerisine sahip olabilen sistemlerin tasarımı ve uygulanması olarak ifade edilmektedir (Russell ve Norvig, 2010). İnsan zekâsına yakın görevleri makinelere yaptıran sistemlerin dizaynı dönemsel şartlara nazaran kuşkusuz üst düzey birer mühendislik işidir.

Mühendisliğin gelişim sürecine paralel olarak 1950 ila 1980'li yıllar arasında yapay zekâ alanının belli başlı basit görevlerde insan uzmanlığına yakın performanslar ortaya koyduğu görülmektedir. Örneğin mezkûr dönemde bilgisayarlara dama ve satranç gibi oyunlar oynatıldığı, matematiksel problemler çözdürüldüğü, bir insan gibi konuşmalar yaptırıldığı bilinmektedir (McCorduck, 2004). İnsanlığa heyecan veren ve döneminde fark yaratan bu mühendislik adımları sonraki yıllarda çeşitli sebeplerle (projelerdeki aksamalar, ekonomik yetersizlikler, başarısızlıklar vb.) geçici süreliğine de olsa akamete uğramıştır. 1990'ların sonuna kadar belli dönemlerde iniş ve çıkışlar yaşayan sistem olgunlaşma evresine girmiş; 2000'li yılların başından itibaren strateji değişiklikleri, yazılımsal gelişmeler ve